

5. Кісліцына, Г. Пакіньце Спока ў спакоі / Кісліцына // In Вільня veritas. Творы фіналістаў конкурсу маладых літаратараў, прысьвечанага стагодзьдзю газэты “Наша Ніва” / уклад. і рэд. А. Хадановіч, прадм. Г. Кісьліцына – Вільня: Інстытут беларусістыкі, 2007. – 180 с.
6. Лакофф, Дж. Метафоры, котарымі мы жывем / Дж. Лакофф, М. Джонсон – М., 2004. – 256 с.
7. Лукашук, А. Звон Вострае Браны / А. Лукашук // Дубавец, С. Вострая Брама – Радзьё Свабодная Эўропа / Радзьё Свабода, 2005. – 520 с.
8. Луцкевіч, А. Выбраныя творы: праблемы культуры, літаратуры і мастацтва / А. Луцкевіч – Мінск, 2006. – 460 с.
9. Маслова, В. А. Homo lingualis в культуры: Монографія / В. А. Маслова – М., 2007. – 320 с.
10. Навіна, А. Вільня ў беларускай літаратуры / А. Навіна // ARCHE – 2003. - № 5.
11. Пачынальнікі: з гіст.-літар. матэрыялаў XIX ст. / укл. Г. В. Кісялёў; рэд. В. В. Барысенка, А. І. Мальдзіс – Мінск, 2003. – 549 с.
12. Ратнікава, І. Э. Вільня ў лютэрку беларускага друку: лінгвакагнітыўны аспект / І. Э. Ратнікава // Вестн. МГЛУ. Сер. 1. Филология. – 2005. – № 3 (19). – С. 176–183.
13. Рорти, Р. Случайность, ирония и солидарность / Р. Рорти – М., 1996. – 282 с.
14. Слоўнік Свабоды. XX стагодзьдзе ў беларускай мове: слова на дзень для памяці і для роздуму // ARCHE – 2000. – № 7.

Марына Кажарновіч

АНАМАСТЫЧНАЯ МЕТАФАРА ЯК СПАСАБ АКСІЯЛАГІЧНАГА АСЭНСАВАННЯ РЭЧАІСНАСЦІ

Намінатыўны патэнцыял уласных імёнаў даволі шырокі. Анамастычная лексіка можа называць не толькі канкрэтныя адзінкавыя прадметы і з’явы рэчаіснасці, але і выконваць функцыю метафарычнай намінацыі. Напрыклад, у кантэксте *‘Вёска Мосар – беларускі Версаль’* (Звязда 07.02.08) тапонім *‘Версаль’* страчвае сваю першапачатковую функцыю наймення канкрэтнай рэаліі і набывае функцыю характарыстыкі і ацэнкі жыццёвай з’явы – пераходзіць у статус канатоніма. І.Э.Ратнікава прапаноўвае тэрмін “метафара” суадносіць з узроўнем функцыянавання оніма, а тэрмін “канатонім” – з сістэмным узроўнем: ён указвае на характарыстычныя магчымасці оніма [Ратнікова 2003, 60].

Уласнае імя ў якасці метафары – з’ява, якая заслугоўвае асаблівай увагі, таму што дазваляе асэнсаваць актуальныя рэаліі пры дапамозе таго, што ўжо захавана ў святдомасці соцыуму. Да таго ж анамастычная метафара дае магчымасць ацаніць новыя тэндэнцыі грамадска-палітычнага ці культурнага жыцця ў кантэксте як айчыннага, так і сусветнага культурна-гістарычнага вопыту, не ствараючы пры гэтым новых лексічных адзінак, а толькі пераасэнсоўваючы вопыт і карыстаючыся ўстойлівымі стэрэатыпамі.

Такі даволі шырокі канататыўны патэнцыял анамастычнай метафары абумоўлены асаблівасцямі яе канструявання. Дж. Мілер, як прыхільнік тэорыі падабенстваў, тлумачыць працэс утварэння метафары праз паняцці

“рэферэнта” – “канцэпт, пра які ідзе гаворка” і “рэлята” – “канцэпт, з якім рэферэнт суадносіцца” [Миллер 1990, 251]. Сам жа працэс утварэння метафары, паводле Мілера, ёсць працэс перанясення характарыстык рэлята на рэферэнт. Такім чынам, “рэлят – гэта ўжо вядомая інфармацыя, рэферэнт – актуальная інфармацыя, а адносіны падабенства паміж імі – новая інфармацыя” [Миллер 1990, 251], таму рэферэнт – гэта асноўны кампанент метафары (рэалія, якую мы асэнсоўваем або ацэньваем), а рэлят – дапаможны (рэалія, пры дапамозе якой мы асэнсоўваем або ацэньваем). Пры канструяванні анамастычнай метафары ў якасці рэлята выступае онім, за якім у свядомасці людзей замацавана пэўная характарыстыка. Напрыклад, сэнсавае нападўненне метафары кшталту *‘Паліцыя Швейцарыі затрымала Юлія Цэзара ў спадніцы’* (Звязда 08.09.06) – жанчыну-вадзіцеля, якая рабіла некалькі спраў адначасова, рухаючыся па аўтастрадзе – відавочна дзякуючы веданню носьбіта мовы пра феноменальную здольнасць рымскага палкаводца выконваць некалькі спраў адначасова. Пры ўзгаданні толькі імя гэтай гістарычнай асобы фарміруецца адразу ж уяўленне пра яго незвычайнае ўменне, што і дазваляе ўжываць такі онім у якасці метафары.

І. Э. Ратнікава прапануе выкарыстоўваць пры апісанні анамастычнай метафары тэрміналогію М.Блэка: “фокус” і “рамка” метафары. “Фокус – прэцэдэнтны онім, што актуальны для соцыума або аўтара ў тым ці іншым кантэксте. Рамка – мінімальны кантэкст, які стварае метафару і адпаведна дапамагае яе ідэнтыфікаваць” [Ратникова 2003, 64]. Варта спыніцца на паняцці “рамкі” анамастычнай метафары, таму што яно з’яўляецца прынцыпова важным для распазнавання метафары. Так, напрыклад, у кантэксце *‘Вёска Мосар – Версаль’* складана ўбачыць метафару, але сітуацыя зменіцца, калі мы скажам: *‘Вёска Мосар – беларускі Версаль’* (Звязда 07.02.08). Азначэнне ‘беларускі’ і з’яўляцца той “рамкай”, якая дазваляе гаварыць пра анамастычную метафару, таму што толькі ў такім кантэксце ўзнікаюць асацыятыўныя сувязі паміж рэферэнтам і рэлятам. Кантэкст можа быць прадстаўлены як атрыбутыўнымі канструкцыямі, так і адвербіяльнымі формамі, субстантывамі і субстантыўнымі спалучэннямі: *Гурт “Лявоны” – гэта англамоўныя “Песняры”* (Звязда 22.02.06), *Быкаў і Барадулін – Колас і Купала сёння: яны кансэрватары, але не замінаюць маладым* (Наша Ніва 09.09.2000), *Паліцыя Швейцарыі затрымала Юлія Цэзара ў спадніцы* (Звязда 08.09.06), *Састарэлыя Рамэо і Джульета сённяшняга дня* (Звязда 10.02.07).

У метафарычнай намінацыі могуць ўжывацца антрапонімы. У такім выпадку варта казаць пра антрапанімічную метафару. Антрапонім можа называць асобу пісьменніка: *І.Пташнікаў – гэта беларускі Фолкнер* (Звязда 06.10.07), грамадска-палітычнага дзеяча: *Ці чакае Куба новага Фідэля Кастра?* (Звязда 06.09.06), выбітную гістрычную асобу: *Санегаў рыхтуюць на факультэце права БДЭУ* (Звязда 15.12.06), навуковага

дзеяча: *У пошуках Ламаносавых* (Звязда 23.02.07), дзеяча сучаснай культуры: *У БДУ шукаюць свайго Максіма Галкіна: фестываль эстрады* (Звязда 04.03.05), прадстаўніка спорту: *У манежыку так скача, як будучы Шумахер* (Звязда 05.07.07).

У другаснай намінацыі могуць ужывацца тапонімы, ствараючы тапанімічную метафару. Тапонім у якасці рэлята можа называць населеныя пункты, з якімі звязана адметная, сусветна вядомая падзея: *Колькі на Беларусі Хатыней?* (Звязда 29.04.06), краіну ці яе асобную частку, вобласць, рэгіён: *Пецкуны яшчэ называлі Кітайшчына* (Звязда 05.01.08) – на аснове колькаснай характарыстыкі насельніцтва, *Маларыцкая Баварыя* (Звязда 22.09.07); могуць ужывацца біблейскія, міфалагічныя ці гістарычныя тапонімы: *Але жаданне разам з жыхарамі наведць вясковыя Акропаль (могільнік) было наўным* (Звязда 05.01.08), *Старажытны горад Казімір на Светлагоршчыне – гэта беларуская Атлантыда* (Звязда 04.10.06); тапонімы, што называюць знакамітыя месцы, так бы мовіць, “візітныя карткі” асобных краін і гарадоў: *Раўбічы – гэта наша “Рублёўка”, тутэйшы “Куравел”* (Звязда 10.11.07); тапонімы-найменні гор: *Беларускі Эверэст знаходзіцца каля Дзяржынска* (Звязда 21.10.06). Такім чынам, тапанімічныя метафары прадстаўляюць даволі шматлікую групу анамастычных метафар. Але трэба адзначыць, што колькасць рэфэрэнтаў, у адносінах да якіх яны могуць выступіць рэлятам, дастаткова абмежаваная – гэта заўсёды таксама тапонім, у адрозненні ад антрапанімічных рэлятаў, якія здольны дастасоўвацца да розных відаў онімаў.

У паэтанімічнай метафары рэлятам выступае паэтонім, які з’яўляецца найменнем вядомага персанажа замежнай, рускай ці беларускай літаратуры: *Яе жыццё – сапраўдная гісторыя Папалюшкі* (Зв. 29.07.06); *Састарэлыя Рамэо і Джульета сённяшняга дня* (Зв. 10.02.07), *Сённяшнія чэкавыя Чычыкавы: чэкі маёмасці* (Зв. 18.07.07), *Магілёўскія Машэкі – дэсантнікі* (Звязда 22.02.06).

У метафарычнай намінацыі можа ўжывацца онім, што мае дэнатат у актуальнай на сучасным этапе развіцця сацыякультурнай сферы. У такім выпадку онім можа называць мастацкі, мультыплікацыйны фільм альбо іх персанажа ці выступаць найменнем культурных рэалій: *Не жыццё, а Санта-Барбара* (Звязда 27.07.07), *Чалавек-навуц сядзе ў турму: французскі альпініст-экстрэмал Алэн Роберт* (Звязда 25.05.06), *Гісторыя Евангелля ад Іуды – гэта сапраўдны дэдыктыў Дэна Браўна* (Звязда 14.01.06), *Анжэліка Агурбаш – голас анёла, якасць “Бітлоў”* (Звязда 09.02.05). У якасці рэлята могуць выступаюць рэаліі сусветнай і айчыннай гісторыі: *Шукаюцца пасажыры для віртуальнага “Тытаніка”* (Звязда 19.04.05), *Адметна, што кожная чацвёртая ахвяра “рэйкавай вайны” была ў нецвярозым стане: барацьба з нецвярозымі пасажырамі на чыгунцы* (Звязда 14.12.06); біблейскія ці міфічныя рэаліі: *Нарвегія будзе “ноёў каўчэг” – вялізны халадзільнік для захавання ўсіх прадстаўнікоў сучаснай*

флары і фаўны (Звязда 28.06.06), *Гераклы новага часу: пра ўдзельнікаў спартакіяды* (Звязда 08.09.06).

Такім чынам, з пункту гледжання функцыянальнай тыпалогіі ўласных імёнаў, якія выступаюць у якасці рэлята пры канструяванні анамастычнай метафары, адрозніваюць антрапанімічную, тапанімічную, паэтанімічную метафару і метафару з онімам, што мае дэнатат у актуальнай на сучасным этапе развіцця сацыякультурнай сферы.

Анамастычная метафара дазваляе ацэньваць факты сучаснага жыцця з пазіцыі гістарычнага вопыту. Маецца на ўвазе імкненне анамастычных метафар растлумачыць невядомае праз ужо асэнсаванае: *А.Курасаў – Шэкспір сучаснага кіно* (Наша Ніва 14.09.98). Але часам вектар асацыяцый можа мець адваротную накіраванасць, што дае магчымасць зразумець гістарычныя рэаліі з пазіцыі сёняшняга дня: *Амерыка свядома зрабіла японскі Чарнобыль...* (Наша Ніва 15. 08.06). Такім чынам, онім у метафарычнай намінацыі дазваляе ацэньваць рэаліі ў шырокім культурна-гістарычным аспекце, не накладваючы часавых абмежаванняў.

Анамастычная метафара дае магчымасць суадносіць рэаліі, што належаць як да адной, так і да розных сацыякультурных сфер. Маецца на ўвазе аднесенасць рэлята і рэфэрэнта да адной сферы жыццядзейнасці (літаратура, спорт, кіно і г.д.): *Быкаў і Барадулін – Колас і Купала сёння: яны кансэрватары, але не замяняюць маладым* (Наша Ніва 09.09.2000), *Расійская зборная па футболе чакае свайго Зідана* (Звязда 15.09.06); да сумежных культурных сфер (жывапіс – музыка, літаратура – кіно, палітыка – бізнес і г.д.): *А.Курасаў – Шэкспір сучаснага кіно* (Наша Ніва 14.09.98), *Смерць японскага Дастаеўскага, выдатнага рэжысёра, псіхолога і даследніка чалавечых характараў, мэтра Курасавы, сталася нагодай апублікаваць інтэрв’ю з ім* (Наша Ніва 14.09. 98) або да абсалютна розных (палітыка – музыка, вайсковыя рэаліі – літаратура і г.д.): *Сокалаў-Воюш – музыкальны Пазняк* (Наша Ніва 17.09.2000); *Магілёўскія Машэкі – дэсантнікі* (Звязда 22.02.06). Такім чынам, онім у метафарычнай намінацыі дазваляе ацэньваць рэаліі адной сацыякультурнай сферы пры дапамозе рэалій іншых, не абавязкова нават сумежных сфер жыццядзейнасці.

У аксіялагічным асэнсаванні рэчаіснасці выключную ролю адыгрываюць полісемічныя, сінанімічныя і антанімічныя магчымасці оніма ў другаснай намінацыі.

Калі за асобным уласным імем замацавана адразу некалькі характарыстык, варта казаць пра полісемічныя магчымасці анамастычнай метафары ў асэнсаванні жыццёвых рэалій. Напрыклад, анамастычныя метафары кшталту *Кася Камоцкая – Жанна д’Арк беларускага року* (Камсамольская праўда 17.03.2000) і *Нездарма Эмілію Плятэр называюць беларускай Жанай д’Арк...Тое, што зрабіла яна па зуртаванні людзей для барацьбы, не кожнаму палкоўніку на сіле* (ЛіМ. 27.10.1998) грунтуюцца на розным сэнсавым напаўненні аднаго і таго ж дапаможнага кампанента ‘Жанна д’Арк’: у першым выпадку маецца на ўвазе ‘першая жанчына ў

пэўна сферы, так бы мовіць, нежаночай дзейнасці»; у другім выпадку варта казаць пра 'постаць жанчыны-змагара ў нацыянальна-вызваленчым руху'.

Сінанімія анамастычных метафар магчыма дзякуючы агульнасці асацыяцыі, якая ўзнікае на два розныя уласныя імені, і бясконцасці магчымасцей прыпадабнення. Так, напрыклад, у плане зместу антрапонімаў '*прынцэса Дзіяна і Сафі Ларэн*' прысутнічае сэнсавы элемент 'прыгажосць, сэксуальнасць', а адсюль вынікае і іх сінанімічная метафарызацыя: *Пасля цырульні жанчына хоча адчуваць сябе прынцэсай Дзіянай..., Сафі Ларэн* (Звязда 05.09.06). Антрапонімы '*Боб Марлей, Чэ Гевара, Цой, Бітлы*' могуць быць аб'яднаны агульнай канатацыяй 'куміры свайго часу': *Кожнае пакаленне мае сваіх Бобаў Марлеяў, Чэ Гевараў, Цояў, Бітлоў* (Звязда 17.03.05). Сінанімічныя адносіны характэрны і для тапанімічных метафар: *Раўбічы – гэта наша "Рублёўка", тутэйшы Куршавель* (Звязда 10.11.07) – на аснове агульнага сэнсавага элемента 'выбітныя, папулярныя месцы'; *Успомні, успомні і помні свае Курапаты і Гомлі, Нароўлі свае і Хатыні* (Э.Акулін дыск "Песні залатой Крывіі") – на аснове сэнсавага напаўнення 'населеныя пункты, што пацярпелі ў час розных катастроф'.

Антанімічныя адносіны паміж анамастычнымі метафарамі заснаваны на сувязі ўласных імёнаў па кантарасце. Прычым можна звычайна вылучыць адну (радзей дзве-тры) антанімічныя дэферэнцыйныя характарыстыкі, на аснове якіх анамастычныя метафары ўступаюць у антанімічныя адносіны. Напрыклад, тапанімічная метафара *Еўрапейскі Саюз – гэта Вавілон ці Таўэр?* (Свабода 29.12.01) заснавана на сэнсавай антаніміі тапонімаў Вавілон і Таўэр як дзвюх магчымых шляхоў развіцця экспансіі англійскай мовы ў Еўропе. Анамастычная метафара кшатлту *Тэатр-студыя БДУ "На філфаку" – каралі рымейка, але не Кіркоравы* (Звязда 20.04.05) грунтуецца адразу на некалькіх антанімічных характарыстыках: тэатральнае мастацтва – музычнае мастацтва, арыентацыя на класічныя творы літаратуры – арыентацыя на папулярную сучасную музыку.

Такім чынам, дзякуючы сваім полісемічным, сінанімічным і антанімічным здольнасцям онім у метафарычнай намінацыі дазваляе ацэньваць розныя жыццёвыя рэаліі на аснове іх сумежных або кантрастных характарыстык.

Неабходна сказаць, пра высокую ступень вобразнасці анамастычных метафар і іх шырокія канататыўныя магчымасці, што дазваляе даць лаканічную і максімальна трапную характарыстыку жыццёвай з'явы. Анамастычныя метафары арыентаваны на больш глыбокае пранікненне ў сутнасць з'явы. Пры іх канструяванні "ўяўленне не пашыраецца, а спрэсоўваецца, зводзіцца ў адну кропку, адфільтроўваецца пэўная сутнасць, пэўны экстракт, які выводзіцца ў значэнне" [Кассіер 1990, 37]. Напрыклад, у метафары *Ёсць на Беларусі яшчэ свае Караткевічы, хоць і не пісьменнікі* (Звязда 02.06.05) за рэліятам 'Караткевічы' стаіць цэлы шэраг

характарыстык, якія няма неабходнасці пералічваць апісальным шляхам, таму што онім аб'яднаў іх у адно цэлае. Але варта сказаць, што анамастычныя метафары валодаюць рознай ступенню вобразнасці і экспрэсіўнасці. Гэта абумоўлена семантыкай оніма, які выкарыстоўваецца ў якасці рэліята анамастычнай метафары, і стандартнасцю / нестандартнасцю асацыятыўнай сувязі паміж рэліятам і рэферэнтам.

Так рэліатам можа выступаць онім з яркавай вобразнай асновай і трывала замацаванымі за ім якаснымі характарыстыкамі (у большасці сваёй – гэта біблейскія, міфалогічныя, пэтонімы): *Бяспраўны Адысей* (Звязда 14.03.07); *Плюшкіным на заметку, ці Шэсць спосабаў пачаць новае жыццё* (Звязда 13.03.08). Альбо добра вядомы носьбітам мовы онім, за якім трывала замацавана пэўная якасная характарыстыка – маўленчыя метафары ўзуснага тыпу: *У пошуках Ламаносавых* (Звязда 23.02.07); *У Віцебску пайшлі чуткі, што ў горадзе дзейнічае сапраўдны Чыкаціла* (Звязда 15.09.06). Адпаведна варта казаць і пра існаванне індыўдуальна аўтарскіх анамастычных метафар, у якіх рэліатам выступае мала пашыраны онім і якія заснаваны на нестандартных асацыяцыях: *Адметна, што кожная чацвёртая ахвяра сёняшняй “рэйкавай вайны” была ў нецвярозым стане*: пра мерапрыемствы, накіраваныя на змяншэнне колькасці няшчасных выпадкаў на чыгунцы (Звязда 14.12.06); *Сокалаў-Воюш – мюзыкальны Пазняк* (Наша Ніва 17.09.2000).

Пад стандартнасцю / нестандартнасцю трэба разумець ступень матываванасці той ці іншай асацыяцыі. Так, напрыклад, у анамастычнай метафары *Кася Камоцкая – Жанна д’Арк беларускага року* (Камсамольская праўда 17.03.2000) асацыятыўная сувязь Кася Камоцкая – Жанна д’Арк характарызуецца меншай ступенню стандартнасці, чым асацыяцыя *Эмілія Плятэр – Жанна д’Арк ў метафары Нездарма Эмілію плятэр называюць беларускай Жаннай д’Арк* (ЛіМ. 27.10.98). Некаторыя анамастычныя метафары характарызуюцца высокай ступенню стандартнасці. Перш за ўсё гэта датычыцца шматлікіх персанажаў літаратурных твораў і тэлесерыялаў: *Плюшкін – асацыяцыя ‘празмерная сквапнасць’, Папялушка – ‘шчаслівая гісторыя кахання’, Гавіёта – ‘наіўнасць’, Санта-Барбара – ‘бясконцыя жыццёвыя перыпеты’.*

Анамастычная метафара як спосаб асэнсавання рэчаіснасці каштоўна яшчэ і тым, што з’яўляецца яркавым увасабленнем культурна-гістарычнага вопыту асобнага чалавека, нацыі і чалавецтва ў цэлым. Аналіз анамастычных метафар дазваляе акрэсліць сацыякультурныя арыенціры, ідэалы і антыідэалы асобнага пакалення; дазваляе ўявіць моўную карціну свету цэлага народа. Так, напрыклад, пры аналізе анамастычных метафар у беларускамоўнай публіцыстыцы была выяўлена дастаткова абмежаваная колькасць метафар, дзе ў якасці рэліята ўжываецца онім, што называе рэаліі беларускай культуры. Мы асэнсоўваем з’явы айчыннай культуры ці то пры дапамозе найменняў сусветных, ці то

расійскіх рэалій. Гэта сведчыць нават не столькі пра ўзровень ведання, напрыклад, беларускай літаратуры, колькі пра адсутнасць жывога, а не навуковага асэнсавання персанажаў літаратурных твораў, таму што анамастычная метафара – гэта ўменне ўстанавіць асацыятыўную сувязь паміж рэаліяй, якая асэнсоўваецца або ацэньваецца, і онімам, тыповыя характарыстыкі якога замацаваны ў свядомасці носьбіта мовы.

Такім чынам, анамастычная метафара – гэта сацыяльна, культурна і гістарычна абумоўленая лінгвістычная з’ява, якая з’яўляецца адметным спосабам аксіялагічнага асэнсавання рэчаіснаці.

Літаратура

1. *Кассирер, Э.* Сила метафоры // Теория метафоры: сборник / Э. Кассирер. – М., 1990. – С. 33–43.
2. *Миллер, Дж.* Образы и модели, уподобления и метафоры / Дж. Миллер // Теория метафоры / Дж. Миллер. – М., 1990. – С. 236–283.
3. *Ратникова, И. Э.* Имя собственное: от культурной семантики к языковой / И. Э. Ратникова. – Минск, 2003. – 214с.
4. *Телия, В. Н.* метафора как модель смыслопроизводства и её экспрессивно-оценочная функция / В. Н. Телия // Метафора в языке и тексте / В. Н. Телия. – М., 1988. С. 26–52.
5. *Отин, Е. С.* Материалы к коннотационному словарю русских онимов / Е. С. Отин // Номинация в ономастике: сб. науч. трудов / под общ. ред. М. Э. Рут. – Свердловск, 1991. С. 41–51.

А. Я. Леванюк

АФАРЫСТЫЧНАЕ ВЫСЛОЎЕ – СПЕЦЫФІЧНАЯ АДМЕТНАСЦЬ МАСТАЦКАГА ТВОРА

Мастацкі твор – гэта, несумненна, заўсёды цэлы свет. Творчасць пісьменніка, яго аўтарская асоба, яго героі, тэмы, ідэі і вобразы ўвасоблены ў яго мове і толькі ў ёй і праз яе могуць быць зразумелыя. Мастацкі тэкст – гэта не прамая рэпрэзентацыя рэальнага свету, а яе мастацка-вобразнае адлюстраванне, сродкамі стварэння якога сярод іншых з’яўляюцца афарызмы. На афарыстычныя шэдэўры багатыя не толькі шматлікія замежныя (як лічылася раней), але і айчыныя мастацкія творы. Пры гэтым мастацкі тэкст выступае не толькі як арыгінальная прастора для афарызмаў, ужо знаёмых чытачу, але і як майстэрня для стварэння новых афарыстычных адзінак. Менавіта ў гэтым сэнсе і гаворыцца пра афарыстычнасць мастацкага твора, афарыстычнасць мовы таго ці іншага пісьменніка. Афарызмам, дарэчы, прынята называць абагульненую, глыбокую думку пэўнага аўтара, выказаную ў крайне кароткай форме, якая адрозніваецца дакладнай выразнасцю і відавочнай нечаканасцю меркаванняў [1, с. 53]. Як правіла, класічныя афарызмы невялікія па аб’ёме і схільныя да парадоксаў выслоўі.

І не знойдзецца такога чалавека, які быў бы абьякавы да трапнага слова. І канешне ж цяжка ўявіць чытача, які не любіў бы афарызмы – гэтыя дзіўныя па сваёй лаканічнасці выслоўі, якія дораць нам мудрасць, новы